

Vraag het de vakman

Heeft u ook een vraag?

Leg uw vraag over een restauratie- of onderhoudsklus voor aan de vakmensen van de Vakgroep Restauratie. De Vakgroep Restauratie is de branchevereniging van erkende restauratie bouwbedrijven. Deze bedrijven zijn gespecialiseerd in onderhoud, planvorming, herbestemming en restauratie van monumenten en beeldbepalende historische gebouwen.

Voor meer info:
www.vakgroeprestauratie.nl

Stel uw vraag via redactie@herenhuis.nl

Vraag:

Wij hebben een boog in de huiskamer, gebouwd met een schenkel. Is dat een Brabantse bouwwijze? En wat is nu precies een formeel? We hebben de boog overigens zelf gemetseld en hele stenen gebruikt, maar om en om een beetje ingezaagd en daarna gevoegd. Is de boog nu ook degelijker?

Antwoord:

Schenkel en formeel zijn vergelijkbare bouwtermen. Een formeel is een tijdelijke houten steunconstructie voor een te metselen boog of gewelf. Nadat de bakstenen op het formeel zijn gemetseld, wordt het formeel iets 'gelost', zodat de boog zich kan zetten. Nadat de mortel voldoende doorgehard is, wordt het formeel weggehaald. Een schenkel is smaller dan een formeel en komt veel voor bij stucgewelven. Tegen de schenkels zijn dan latten met riet aangebracht, die vervolgens met stuc zijn afgewerkt. Schenkels komen ook voor als onderdeel van een spant in een kapconstructie, de zogenaamde 'schenkelspanen'. Voor een boog in een dunne muur is meestal sprake van een schenkel. Bij dikkere muren spreken we sneller van een formeel. In deze vraag wordt met formeel en schenkel dus hetzelfde bedoeld. Deze bouwtermen komen voor in heel Nederland en zijn niet specifiek Brabants.

Verder kan een boog met ingeslepen voegen alleen worden toegepast bij een flauwe boog. Het levert geen sterkere constructie op. Bij een meer ronde boog kan met de toepassing van koppen (halve stenen) een beter resultaat worden verkregen. De professionele restauratiemetselaar zal je overigens geen boog in strekken, dus met de hele steen in de lengte, zien uitvoeren. Dit is ambachtelijk gezien eigenlijk geen goede toepassing.